

## ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО; ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

---

УДК 347.774(477):339.923:061.1ЕС

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232407>

*В. Р. Барський*, канд. юрид. наук, доцент  
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова  
Кафедра цивільно-правових дисциплін  
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна  
e-mail: [vadym.barskyu@gmail.com](mailto:vadym.barskyu@gmail.com)  
ORCID ID: 0000-0001-7521-284X

*Д. Ю. Дворніченко*, канд. політ. наук, доцент  
Національний університет «Одеська морська академія»  
Кафедра морського права  
вул. Дидрихсона, 8, Одеса, 65029, Україна  
e-mail: [darina.dvornichenko@gmail.com](mailto:darina.dvornichenko@gmail.com)  
ORCID ID: 0000-0002-9357-0226

### ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ОХОРОНИ ПРАВ НА ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ: ПЕРЕДУМОВИ, СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Статтю присвячено питанню гармонізації законодавства України та Європейського Союзу щодо охорони прав на географічні зазначення. Запровадження зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, збільшення взаємного товарообігу спричинили значне оновлення вітчизняного цивільного законодавства, що сприяло активізації досліджень сталих цивільно-правових інститутів, які в сучасних умовах набули нового змісту. Одним з таких інститутів є охорона прав на географічні зазначення. Системне реформування зазначеного цивільно-правового інституту в Україні відбувається з урахуванням європейських стандартів. На основі аналізу співвідношення комунарного права з законодавствами країн-членів ЄС щодо охорони прав на географічні зазначення надано прогноз розвитку відповідного правового поля в Україні та визначені поточні завдання його оновлення.

**Ключові слова:** інтелектуальна власність, географічні зазначення, схеми якості, Європейський Союз, гармонізація, законодавство України.

**Постановка проблеми.** Досягнення сільського господарства країн-членів Європейського Союзу (далі ЄС) свідчать про величезний потенціал цієї галузі економіки. Генетичні, природні, ландшафтні та інші складові аграрного виробництва, поновлюваність ресурсів і зростаючий попит на його продукцію є передумовами розвитку сільськогосподарства у Європі в світовому контексті.

ЄС є найбільшим в світі експортером продуктів харчування і алкогольних напоїв. Європейські продукти харчування і алкогольні напої експортуються в більш ніж 200 країн. Значну частину аграрної продукції, яка вироблена в країнах-членах ЄС, складають продукти харчування та алкогольні напої з захищеними географічними зазначеннями та гарантовані традиційні продукти.

Права на географічні зазначення є одним з ключових економічних активів ЄС та частиною загальноєвропейської системи прав інтелектуальної власності. Згідно з оцінкою експертів на підприємствах, які використовують захищені географічні зазначення для товарів, створено понад 400.000 робочих місць і вони вносять понад 20 мільярдів євро в ВВП ЄС. Річна вартість продажів товарів з захищеними географічними зазначен-

нями становить 74,76 млрд євро на рік, п'ята частина зазначеної суми є результатом експорту за межі ЄС [1].

Через зростаюче число порушень у всьому світі ЄС активно нарощує зусилля щодо захисту прав на географічні зазначення як на міжнародному рівні, так і в стосунках з окремими країнами. На цьому фоні країни, які є торгівельними партнерами ЄС, змінюють національні законодавства з метою наближення до відповідних європейських стандартів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Імплементації європейських стандартів щодо охорони прав на географічні зазначення до правового поля України активно досліджують вітчизняні науковці Р.Є. Енан, В.О. Криволапчук, С.П. Филь, О.М. Тараненко, О.І. Чепис, Д.Д. Іваненко, Г.О. Андрощук та інші. Однак попри значну увагу вітчизняних вчених до проблем, пов'язаних з охороною прав на географічні зазначення, досі бракує досліджень, в яких поєднано публічно-правові та приватноправові аспекти зазначеного питання.

**Мета статті.** Метою даної публікації є наукове пізнання передумов, етапів, інструментів та тенденцій розвитку законодавства України про охорону прав на географічні зазначення в контексті європейської інтеграції.

**Виклад основного матеріалу.** В умовах глобальної економічної конкуренції ЄС приділяє значну увагу охороні засобів індивідуалізації товарів європейських товаровиробників, в тому числі, охороні права на географічні зазначення. В рамках ЄС створено єдиний механізм реєстрації, використання та охорони прав на географічні зазначення продуктів харчування та алкогольних напоїв, який не залежить від особливостей правового регулювання цієї сфери в окремих країнах-членах ЄС. Станом на кінець 2020 року основними документами щодо охорони прав на географічні зазначення і традиційні особливості приготування є: Регламенти Європейського Парламенту та Ради (далі Регламенти (ЄС)), зокрема, Регламент (ЄС) № 1151/2012 від 21.11.2012 року про схеми якості для сільськогосподарської продукції та продуктів харчування [2]; Регламент (ЄС) № 251/2014 від 26 лютого 2014 року про визначення, опис, представлення, маркування та охорону географічних зазначень ароматизованих винних продуктів і про скасування Регламенту (ЄС) № 1601/91 [3]; Регламент (ЄС) № 110/2008 від 15.01.2008 року про визначення, описі, подання на ринку, маркування та захисту найменувань міст походження спиртних напоїв [4]. Останній з 2021 р. замінить новий документ – Регламент (ЄС) 2019/787 від 17 квітня 2019 року щодо визначення, опису, представлення та маркування спиртних напоїв, використання назв спиртних напоїв при презентації та маркуванні інших продуктів харчування захист географічних зазначень для спиртних напоїв, використання етилового спирту та дистилатів сільськогосподарського походження в алкогольних напоях та скасування Регламенту (ЄС) № 110/2008 [5]. Всі ці документи спрямовані на забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності, єдності Внутрішнього ринку ЄС, а також надання споживачам достовірної інформації щодо якості і походження продовольчих товарів і алкогольної продукції.

Законодавство ЄС передбачає використання трьох схем якості щодо продовольчих товарів і алкогольної продукції: захищене позначення походження (далі – PDO), захищене географічне зазначення (далі – PGI), гарантовані традиційні продукти (далі – TSG). Схеми якості ЄС, визначають внутрішній зв'язок між географічним походженням товарів їх найменування та якістю.

Розвиток правовідносин в сфері захищених географічних зазначень пов'язаний з накопиченням великих масивів інформації. Створення електронних баз даних (далі ЕБД) та автоматизованих інформаційно-пошукових систем (далі АІПС) дозволяє значно прискорити обробку та пошук інформації товаровиробниками, компетентними органами держави, споживачами.

До кінця 2020 року в ЄС використовували декілька ЕБД захищених географічних зазначень для товарів – «E-Bacchus», «DOOR-EU Database of Origin and Registration», «e-Spirit-Drinks», «eAmbrosia-the EU Geographical Indications registers» [6, с. 99]. З 25 листопада 2020 року ЄС впровадив нову єдину ЕБД «GView», яка надає єдину точку от-

римання інформації про географічні зазначення, зареєстровані в ЄС. Нова ЕБД також містить детальну інформацію про захищені географічні зазначення продуктів харчування та алкогольних напоїв, які вироблені поза межами ЄС, але які захищені на рівні ЄС. Співробітництво в сфері охорони захищених географічних зазначень з країнами, які не входять до ЄС, ґрунтується на окремих двосторонніх угодах.

Правова охорона засобів індивідуалізації суб'єктів господарювання, товарів та послуг належить до питань, які займають важливе місце у відносинах України з ЄС, а його значимість підкреслена в усіх правових актах, якими оформлені кожен з етапів двосторонніх відносин.

В структурі Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (далі – УПС), яка діяла з 01.03.1998 року по 01.09.2017 року, містився Розділ VI «Конкуренція, захист інтелектуальної, промислової і комерційної власності та співробітництво в сфері законодавства». Питання інтелектуальної власності регламентувалося також окремими нормами інших розділів УПС. УПС регулювала не тільки прикладні питання, але й доктринальні питання, зокрема, в спільній декларації стосовно статті 50 сторонами було визначено що термін англійською мовою «*intellectual, industrial and commercial property*» перекладається на українську мову як «інтелектуальна власність» [7].

Стратегія інтеграції України до ЄС, затверджена Указом Президента України (діяла з 11.06.1998 року по 07.07.2015 рік), передбачала комплекс заходів з наближення законодавства України до законодавства ЄС. Серед заходів поступового приведення правової системи України у відповідність із європейськими стандартами важливе місце було відведено реформуванню законодавства про інтелектуальну власність [8].

Програма інтеграції України до ЄС, схвалена Указом Президента України (діяла з 14.09.2000 року по 07.07.2015 рік), встановлювала короткострокові, середньострокові та довгострокові пріоритети, а також конкретні організаційні заходи щодо реформування різних сфер суспільного життя та визначала найважливіші напрями адаптації законодавства України до законодавства ЄС, зокрема розділ 6.1.3. «Захист прав інтелектуальної власності» передбачав ревізію та оновлення українського законодавства в сфері інтелектуальної власності [9].

В 2004 році Верховна Рада України (далі ВРУ) на законодавчому рівні затвердила Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС (дії на теперішній час). Додаток до неї містить перелік актів законодавства України та *acquis* ЄС у пріоритетних сферах адаптації. Значну частину цього переліку складають акти в галузі охорони прав інтелектуальної власності (розділ 5), а також рекомендації щодо вдосконалення захисту прав інтелектуальної власності, зокрема, створення ефективних механізмів захисту прав та вдосконалення процесуальних процедур [10].

План дій «Україна – ЄС», схвалений в 2005 році Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) та Радою з питань співробітництва між Україною і ЄС, містив окрему частину «Права інтелектуальної та промислової власності» та відносив забезпечення охорони прав інтелектуальної та промислової власності на рівні стандартів ЄС до ключових сфер реформування в Україні [11].

Підготовка до підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) стала значним імпульсом до новелізації українського законодавства в сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо охорони прав на географічні зазначення.

Угода про асоціацію передбачає створення Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Однією з умов відкриття ринку ЄС для українських товаровиробників є гармонізація законодавства України та ЄС в сферах прямо або опосередковано пов'язаних із торгівлею, зокрема, в сфері охорони прав на географічні зазначення. В зв'язку з цим Україна зобов'язалась припинити використовувати близько

3000 географічних зазначень, які належать товаровиробникам з ЄС. Їх перелік міститься у Додатках XXII–С, XXII–D до Угоди про асоціацію [12, с. 70].

Підрозділ 3 «Географічні зазначення» Угоди про асоціацію встановив перехідний період для використання певних географічних зазначень для позначення продуктів, що походять з України, передбачив заснування Спільного підкомітету з питань географічних зазначень (Підкомітет GI) для вирішення суперечок стосовно географічних зазначень [13].

Набрання чинності Угодою про асоціацію привело до розробки КМУ Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію, який був затверджений Постановою від 25.10.2017 року № 1106 (далі – План заходів). Він складається з 1943 пунктів, 7 з яких передбачали організаційно-правові заходи, спрямовані на гармонізацію законодавства щодо прав на географічні зазначення України і ЄС та створення державного реєстру географічних зазначень [14].

На основі Плану заходів на початку 2018 року КМУ спільно з ВРУ напрацювали і схвалили «Дорожню карту законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони на 2018–2019 роки» (далі – Дорожня карта) з 57 законопроектів, які перебувають на різних стадіях опрацювання у парламентських комітетах (як урядові, так і депутатські, спрямовані на імплементацію норм права ЄС). В документі наголошувалося на необхідності розробки нового спеціального закону про географічні зазначення [15].

На момент прийняття Дорожньої карти охорона прав на географічні зазначення забезпечувалась Законом України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16.06.1999 року. Реалізація Плану заходів та Дорожньої карти сприяла внесенню змін до Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України, а також до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів». Останній перетерпів найбільших змін: він змінив назву на «Про правову охорону географічних зазначень», і фактично був викладений у новій редакції, яка набрала чинності 01.01.2020 року [16].

Завдяки цьому комплексу змін відбулась часткова імплементація європейських стандартів щодо охорони прав на географічні зазначення до законодавства України та уніфікація його тезаурусу; була визначена компетенція органів державної влади України щодо реєстрації прав на географічні зазначення; створено Державний реєстр України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів.

Впровадження європейських стандартів щодо охорони прав на географічні зазначення забезпечується не лише наблизенням законодавства України та ЄС, але й завдяки перейманню практичного досвіду в цій сфері, чому з 2005 року сприяє Місія ЄС з прикордонної допомоги Молдові та Україні / EUBAM. Завдяки консультативному статусу вона бере участь у формуванні рекомендації щодо змін українського законодавства в сфері інтелектуальної власності, підтримує розвиток навичок співробітників Державної митної служби України щодо визначення підроблених товарів, сприяє міжвідомчому та міжнародному співробітництву в сфері охорони прав інтелектуальної власності.

Значну роль в імплементації європейських стандартів реєстрації, комерційного обігу та охорони прав на географічні зазначення в українське законодавство грає проект міжнародної технічної допомоги «Підтримка розвитку системи географічних зазначень в Україні», який фінансувався ЄС (далі – Проект). Мета Проекту – створення української системи географічних зазначень для вин, ароматизованих вин, спиртних напоїв і сільськогосподарських продуктів і продуктів харчування відповідно стандартів ЄС. Проект складається з чотирьох компонентів: наблизення українського законодавства до європейського; ребрендинг; реєстрація українських географічних зазначень; розвиток сільських територій, пов'язаних із географічними зазначеннями.

На початку 2018 року за рекомендацією Проекту Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України (далі – МРЕТС) визначило перелік з 9 при-

оритетних українських продуктів для реєстрації їх географічних зазначень відповідно до схеми якості PDO (вина «Шабаг» та «Яплуг», сири «Гуцульська овеча бриндзя» та «Гуцульська коров'яча бриндзя», «Херсонський кавун», «Мелітопольська черешня») та схеми якості PDI (вина «Закарпаття» та «Білгород-Дністровський», «Закарпатський мед»). Перше українське географічне зазначення, яке відповідає європейським вимогам реєстрації і має право на визнання в ЄС – сир «Гуцульська овеча бриндзя», було зареєстровано 11 листопада 2019 року. Підготовка до процедури та сама процедура реєстрації тривали близько двох років [17].

З метою подальшої гармонізації законодавства України щодо охорони прав на географічні зазначення із правом ЄС в частині дотримання правил захисту географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та продуктів харчування за участю експертів Проекту протягом 2020 року були розроблені проекти Закону «Про особливості правової охорони географічних зазначень, традиційних гарантованих особливостей, захист прав та застосування схем якості для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів» та Закону «Про географічні зазначення спиртних напоїв». Розгляд законопроектів у ВРУ заплановано на червень та липень 2021 року відповідно [18].

Незважаючи на законодавчі зміни, спрямовані на оптимізацію процедури реєстрації географічних зазначень, цій спосіб індивідуалізації товарів в Україні досі не використовується широко. Одна з головних перешкод – відсутність відомчих підзаконних актів, які регулюють розробку специфікації продукту, плану контролю якості продукту згідно зі стандартами ЄС тощо.

Заснування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС вимагає від українських товаровиробників поглиблених змін користування відповідними ЕБД та АПС. Станом 2021 року сформувалося складна багаторівнева архітектура ЕБД та АПС захищених географічних зазначень, а їх розпорядниками можуть бути: міжнародні організації, інститути та установи ЄС, органи держави.

Провідним розпорядником ЕБД об'єктів інтелектуальної власності в Україні є МРЕТС. До його відання належить, в тому числі, Державний реєстр України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів. Формування та функціонування цих ЕБД здійснюється згідно відповідних законів про охорону окремих видів об'єктів права інтелектуальної власності. Вони адмініструються Державним підприємством «Український інститут інтелектуальної власності»/Укрпатент, через офіційний сайт якого забезпечується он-лайн доступ до них.

З метою оптимізації правовідносин у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності та процесу обробки інформації в червні 2019 року була впроваджена АПС – Спеціальна інформаційна система Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності»/Укрпатент. Впровадження нової АПС та інших міжнародних технологічних практик передбачено Програмою співробітництва між МРЕТС та Всесвітньої організації інтелектуальної власності на 2020–2021 роки. Нова АПС дозволяє проводити простий та розширений пошук об'єктів промислової власності в єдиному інтерфейсі.

Ще одна ЕБД об'єктів інтелектуальної власності, яка також включає географічні зазначення, використовується Державною митною службою України, яка згідно ч. 1 ст. 398 Митного кодексу України веде митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності. Митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності є важливим інструментом виявлення контрафактної та піратської продукції, на підставі даних якого може бути зупинено і заборонено переміщення через митний кордон України товарів, імпорту та експорту яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності.

Впровадженню митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності передували зміни до Митного кодексу України щодо процедури захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні, які набули чинності в листопаді 2019 року. Ці зміни були розроблені в рамках інтеграційного пакету Україна – ЄС на основі Регламентів (ЄС) № 608/2013 від 12.06.2013 року щодо забезпечення митними органами дотримання прав



інтелектуальної власності та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1383/2003 [19] та Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) № 1352/2013 від 04.12.2013 року про встановлення форм, передбачених у Регламенті (ЄС) № 608/2013 щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності [20].

**Висновки і пропозиції.** Отже, аналізуючи передумови, стан і тенденції розвитку законодавства України про охорону прав на географічні зазначення в контексті європейської інтеграції ми дійшли наступних висновків:

1. ЄС послідовно нарощує зусилля і присутність в правовому полі, пов'язаному з охороною прав на засоби індивідуалізації суб'єктів господарювання, товарів та послуг. Станом на початок 2021 року в ЄС сформувалась високо розвинена інтеграційна модель охорони прав на географічні зазначення, яка використовується й поза межами Внутрішнього ринку. Тому питання охорони прав на географічні зазначення в Україні грає все більш значну роль в контексті європейської інтеграції країни.

2. В розвитку права інтелектуальної власності спостерігається поступовий перехід від гармонізації національних законодавств країн-членів ЄС з комунітарним законодавством щодо охорони прав на географічні зазначення до стандартизації на його основі. Стандартизація законодавств щодо охорони прав на географічні зазначення в рамках Внутрішнього ринку слід розглядати як процес, в результаті якого створюється система єдиних норм. Визначальними ознаками стандартизації національних законодавств щодо охорони прав на географічні зазначення є: встановлення системи єдиних норм і однакових вимог; обов'язкове введення в дію і застосування цих норм у всіх країнах-учасницях ЄС; введення типових санкцій за їх невиконання. Стандартизація є більш жорстким інструментом інтеграційних процесів.

3. Співвідношення норм права ЄС щодо охорони прав інтелектуальної власності та джерел українського законодавства свідчить про те, що правові акти ЄС різними способами впливають на функціонування відповідного правового поля в Україні. По-перше, джерела права ЄС, включаючи судові рішення, можуть безпосередньо застосовуватися до відповідних правовідносин, учасниками яких є українські товаровиробники. По-друге джерела права ЄС щодо охорони прав на географічні зазначення визначають напрями та параметри розвитку національного законодавства України в зазначеній сфері.

4. Комунітарний та національний механізми охорони прав на географічні зазначення доповнюють один одного. Разом з тим спостерігається поступове злиття суверенітетів національних держав в сфері інтелектуальної власності, що у віддаленій перспективі може привести до зникнення відповідних галузей національних законодавств.

5. На сучасному етапі українське законодавство щодо охорони прав на географічні зазначення потребує змін, спрямованих на встановлення більш жорстких адміністративних та кримінальних санкцій за їх порушення, а також оптимізацію судових процедур розгляду справ про порушення прав на географічні зазначення.

6. Одночасно з метою формування поваги до прав на географічні зазначення серед українських товаровиробників та споживачів, потрібно проведення широкомасштабної інформаційної кампанії, розповсюдження базових знань про особливості охорони та використання прав на географічні зазначення. Для реалізації цих завдань може бути використаний потенціал міжнародних проектів технічної допомоги та неурядових організацій.

### Список використаної літератури

1. Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs). European Commission survey (September, 2019) URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/73ad3872-6ce3-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-en>.
2. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1151/2012 від 21 листопада 2012 року про схеми якості для сільськогосподарських і харчових продуктів. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1151>.
3. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 251/2014 від 26.02. 2014 року про визначення, опис, представлення, маркування та охорону географічних зазначень ароматизованих винних продуктів.

- тив і про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1601/91. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0251>.
4. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 110/2008 від 15 січня 2008 року про визначення, опис, представлення, маркування та охорону географічних зазначень спиртних напоїв та скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1576/89. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008R0110>.
  5. Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 2019/787 від 17 квітня 2019 року щодо визначення, опису, представлення та маркування спиртних напоїв, використання назв спиртних напоїв при презентації та маркуванні інших продуктів харчування захист географічних зазначень для спиртних напоїв, використання етилового спирту та дистилатів сільськогосподарського походження в алкогольних напоях та скасування Регламенту (ЄС) № 110/2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0787>.
  6. Барський В. Р. Використання баз даних та інформаційно-пошукових систем з інтелектуальної власності в Україні: стан та перспективи // Матеріали 75-ї звіт. наук. конф. професорсько-викладацького складу і наук. працівників економіко-правового факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова, (Одеса, 25–27 листоп. 2020 р.). Одеса: Фенікс, 2020. С. 98–102. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/29659/1/98–102.pdf>.
  7. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Міжнародний документ від 14.06.1994 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998\\_012#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text).
  8. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Стратегію схвалено Указом Президента України від 11.06.1998 року № 615/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text>.
  9. Програма інтеграції України до Європейського Союзу: Програму схвалено Указом Президента України від 14.09.2000 року № 1072/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100–00#Text>.
  10. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629–15#n161>.
  11. План дій «Україна – Європейський Союз»: Міжнародний документ від 12.02.2005 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_693#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text).
  12. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління. Звіт підготовлений у рамках проекту «Економічний компонент Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: професійний аналіз та публічна дискусія». URL: <https://www.eurointegration.com.ua/files/a/2/a2732e1-economic-ied.pdf>
  13. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародна угода від 30.11.2015 року № 984\_011. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011).
  14. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 року № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106–2017-%D0%BF#Text>.
  15. Дорожня карта законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони на 2018–2019 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/karta-prioritetnikh-zakonoproektiv-u-sferi-evropeyskoi-integratsii.pdf>.
  16. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16.06.1999 року № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752–14#Text>.
  17. Без шампанського, але з бриндзею: як українські продукти перетворити на унікальні бренди // Інформаційна агенція «Дивись.info». URL: <https://dyvys.info/2020/01/15/bez-shampanskogo-ale-z-bryndzeyu-yak-ukrayinski-produkty-peretvoryty-na-unikalni-brendy>.
  18. Про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік: Постанова Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165–20#Text>
  19. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 608/2013 від 12.06.2013 року щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1383/2003». URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013R0608>.
  20. Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) № 1352/2013 від 04.12.2013 року про встановлення форм, передбачених у Регламенті Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 608/2013 щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1352>.

## References

---

1. Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialties guaranteed (TSGs). European Commission survey (September, 2019).
2. Regulation (EC) No 1151/2012 of the European Parliament and of the COUNCIL of 21.11.2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs.
3. Regulation (EU) No 251/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of aromatised wine products and repealing Council Regulation (EEC) No 1601/91.
4. Regulation (EC) No 110/2008 of the European Parliament and of the Council of 15.01.2008 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of spirit drinks and repealing Council Regulation (EEC) No 1576/89.
5. Regulation (EC) 2019/787 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the definition, description, presentation and labelling of spirit drinks, the use of the names of spirit drinks in the presentation and labelling of other foodstuffs, the protection of geographical indications for spirit drinks, the use of ethyl alcohol and distillates of agricultural origin in alcoholic beverages, and repealing Regulation (EC) No 110/2008.
6. Barsky V.R. (2020) Use of databases and information retrieval systems on intellectual property in Ukraine: status and prospects // Materials of the 75th on sciences. conf. teaching staff and sciences employees of the Faculty of Economics and Law of the Mechnikov University. Odesa: Fenix [in Ukrainian].
7. Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, and Ukraine: International document signed by the two parties on June 14, 1994 [in Ukrainian].
8. On approval of the Strategy of Ukraine's Integration with the European Union: Decree of the President of Ukraine of June 11, 1998 [in Ukrainian].
9. Programme of Ukraine's Integration with the EU: the program was approved by the Decree of the President of Ukraine of September 14, 2000 [in Ukrainian].
10. On the National Program for Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: Law of Ukraine of March 18, 2004 [in Ukrainian].
11. EU-Ukraine Action Plan was endorsed by the EU-Ukraine Cooperation: International document signed by the two parties on February 21, 2005 [in Ukrainian].
12. The economic component of the Association Agreement between Ukraine and the EU: implications for business, the population and public administration (2014). The report was prepared in the framework of the project «Economic component of the Association Agreement between Ukraine and the EU: professional analysis and public discussion», Kyiv [in Ukrainian].
13. The Agreement performance about association between Ukraine, on the one hand, and the European Union, European Atomic Energy Community and their state members, on the other hand: International document signed by the two parties on June 27, 2014 [in Ukrainian].
14. On the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 25, 2017 [in Ukrainian].
15. Roadmap for legislative implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the EU, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, for 2018–2019 [in Ukrainian].
16. On the legal protection of geographical indications: Law of Ukraine № 752-XIV (June 16, 1999) [in Ukrainian].
17. Without champagne, but with bryndza: how to turn Ukrainian products into unique brands (2020) Divys.info Information Agency [in Ukrainian].
18. Plan of draft law work of the Verkhovna Rada of Ukraine: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 1165-IX (February 2, 2021) [in Ukrainian].
19. Regulation (EU) No 608/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 concerning customs enforcement of intellectual property rights and repealing Council Regulation (EC) No 1383/2003.
20. Commission Implementing Regulation (EU) No 1352/2013 of 4 December 2013 establishing the forms provided for in Regulation (EU) No 608/2013 of the European Parliament and of the Council concerning customs enforcement of intellectual property rights.

Стаття надійшла 15.04.2021 р.



**В. Р. Барский**, канд. юрид. наук, доцент  
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова  
Кафедра гражданско-правовых дисциплин  
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина  
e-mail: vadym.barskyy@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0001-7521-284X

**Д. Ю. Дворниченко**, канд. полит. наук, доцент  
Национальный университет «Одесская морская академия»  
Кафедра морского права  
ул. Дидрихсона, 8, Одесса, 65029, Украина  
e-mail: darina.dvornichenko@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0002-9357-0226

## **ГАРМОНИЗАЦИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ И ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА ПО ОХРАНЕ ПРАВ НА ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ: ПРЕДПОСЫЛКИ, СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ**

### **Резюме**

Статья посвящена вопросу гармонизации законодательства Украины и Европейского Союза по охране прав на географические указания. Введение зоны свободной торговли между Украиной и Европейским Союзом, увеличение взаимного товарооборота вызвали значительное обновление отечественного гражданского законодательства, способствовало активизации исследований устоявшихся гражданско-правовых институтов, которые в современных условиях приобрели новый смысл. Одним из таких институтов является охрана прав на географические указания. Системное реформирование указанного гражданско-правового института в Украине происходит с учетом европейских стандартов. На основе анализа соотношения коммунитарного права с законодательствами стран-членов ЕС по охране прав на географические указания предоставлен прогноз развития соответствующего правового поля в Украине и определены текущие задачи его обновления.

**Ключевые слова:** интеллектуальная собственность, географические указания, схемы качества, Европейский Союз, гармонизация права, законодательство Украины.

*V. R. Barskyy*, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor  
Odesa I. I. Mechnikov National University  
the Department of Civil Law  
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odesa, 65058, Ukraine  
e-mail: vadym.barskyy@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0001-7521-284X

*D. Yu. Dvornichenko*, Candidate of Political Sciences, Associate Professor  
National University «Odesa Maritime Academy»  
The Department of Maritime Law  
Didrikhson Str. 8, Odesa, 65000, Ukraine  
e-mail: darina.dvornichenko@gmail.com  
ORCID ID: 0000-0002-9357-0226

## HARMONIZATION OF UKRAINIAN AND EUROPEAN UNION LEGISLATION ON THE PROTECTION OF THE RIGHTS TO GEOGRAPHICAL INDICATIONS: BACKGROUND, SITUATION AND PROSPECTS

### Summary

The article is devoted to the issue of harmonization of the legislation of Ukraine and the European Union on geographical indications. The study of the influence of the European experience in the field of protection of geographical indications is explained by the systemic reform of this institution in Ukraine. The protection of geographical indications is becoming increasingly important in the context of a gradual increase in trade between Ukraine and the European Union. Based on the analysis of the correlation of the EU law with the legislation of its member-states in the field of protection of geographical indications, a forecast of the development of this legal field in Ukraine is provided and the current tasks related to its revision and development are determined.

The system of protection of geographical indications of the European Union is constantly adapted to the needs of the market. Current trends in its development include the gradual merging of the sovereignty of member states in the field of intellectual property protection, which in the long run may lead to the disappearance of relevant areas of national legislation of individual countries. Therefore, Ukraine must adapt to this trend as soon as possible at the legislative level.

The ratio of sources of national legislation of Ukraine and acts of the European Union indicates that the latter significantly affect the development and functioning of the relevant legal field of Ukraine. Firstly, the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other hand, is an element of the national legal system and can be directly applied to the relevant legal relationship. Secondly, the acts of the European Union on the protection of geographical values determine the directions and parameters of the development of national legislation of Ukraine in the relevant field. In particular, the harmonization of the legislation of Ukraine to the European Union standards on geographical indications has led to amendments to the Civil Code, Economic Code and the adoption of a new version of the law “On legal protection of geographical indications”.

**Keywords:** intellectual property, geographical indications, quality schemes, European Union, harmonization of law, legislation of Ukraine.